15/03/2021

Το έθιμο της “Κυρά-Σαρακοστής”

/ Παράδοση

Η Κυρά Σαρακοστή είναι ένα από τα παλαιότερα έθιμα της Ελληνικής κοινωνίας που σχετίζονται με την εορτή του Πάσχα. Αποτελεί ουσιαστικά ένα αυτοσχέδιο ημερολόγιο που χρησιμοποιούσαν οι πιστοί τα παλαιότερα χρόνια για την περίοδο της Αγίας και Μεγάλης Τεσσαρακοστής, ενώ ολόκληρη η παρουσία της Κυράς Σαρακοστής συμβολίζει τη νηστεία και την κατάνυξη των ημερών.

Η Μεγάλη Σαρακοστή είναι η αρχαιότερη από τις μεγάλες νηστείες της Ορθόδοξης Εκκλησίας. Καθιερώθηκε τον 4ο αιώνα. Αρχικά διαρκούσε έξι εβδομάδες ενώ αργότερα προστέθηκε και η έβδομη εβδομάδα και ονομάζεται έτσι γιατί περιλαμβάνει ακριβώς σαράντα ημέρες δηλαδή από την Καθαρά Δευτέρα μέχρι και την Παρασκευή πριν το Σάββατο του Λαζάρου.

Μεγάλη ονομάζεται όχι για τη μεγάλη διάρκειά της αλλά για τη σημασία της που γίνεται σε ανάμνηση των Παθών του Χριστού και αποτελεί την προετοιμασία των πιστών για τη μεγάλη γιορτή του Πάσχα.

Σαρακοστή λέμε τις 40 μέρες πριν από την Κυριακή του Πάσχα. Από πολύ παλιά υπάρχει η συνήθεια να νηστεύουμε, για να μιμηθούμε τη νηστεία που έκανε ο Χριστός στην έρημο.

Έτσι, επειδή παλιά δεν είχαν τα σημερινά ημερολόγια για να μετρούν το πέρασμα της νηστείας, έφτιαχναν ένα μετρητάρι. Έπαιρναν δηλαδή ένα χαρτί και ζωγράφιζαν τη Σαρακοστή σαν μια καλόγρια, την κυρά –Σαρακοστή. Δεν της έβαζαν στόμα γιατί αντιπροσώπευε τη νηστεία.

Τα χέρια της ήταν σταυρωμένα από τις πολλές προσευχές. Και είχε εφτά πόδια, ένα για κάθε βδομάδα της Σαρακοστής. Με το ψαλίδι κόβανε την κυρά Σαρακοστή και την κρεμούσαν στον τοίχο. Κάθε Σάββατο της έκοβαν ένα πόδι.

Το τελευταίο πόδι το κόβανε το Μεγάλο Σάββατο και το βάζανε μέσα σε ένα ξερό σύκο ή σε ένα καρύδι και όποιος το έβρισκε πίστευαν πως θα ήταν καλότυχος. Αλλού την έκαναν και πάνινη την “κυρά Σαρακοστή” τους και τη γέμιζαν με πούπουλα.

Στον Πόντο έπαιρναν μια πατάτα ψημένη ή ένα κρεμμύδι, έμπηγαν 7 φτερά κότας, το έδεναν στο ταβάνι και κρεμόταν όλη τη Σαρακοστή. Κάθε βδομάδα έβγαζαν και ένα φτερό. Ο “κουκουράς”, έτσι το έλεγαν, ήταν ο φόβος των παιδιών.

Η κυρά Σαρακοστή

Την κυρά Σαρακοστή
που’ ναι έθιμο παλιό
οι γιαγιάδες μας την φτιάχναν
με αλεύρι και νερό.

Για στολίδι της φορούσαν
στο κεφάλι ένα σταυρό
μα το στόμα της ξεχνούσαν
γιατί νήστευε καιρό.

Και τις μέρες τις μετρούσαν
με τα πόδια της τα επτά
κόβαν ένα τη βδομάδα
μέχρι να ρθει η Πασχαλιά.

Την κυρά Σαρακοστή
Όλοι φτιάξτε την μαζί
Με αλεύρι και νερό
Έτοιμη είναι στο λεπτό!

Πόδια πρέπει να έχει εφτά
Τις εβδομάδες να μετρά!
Στόμα δεν έχει! Ξέρεις γιατί;
Κάνει νηστεία αυστηρή
Μέχρι του Πάσχα την Κυριακή.

Αυτοί είναι οι στίχοι που απαγγέλλουν μαμάδες και παιδιά όταν μαζί στην κουζίνα ζυμώνουν και πλάθουν την «Κυρά Σαρακοστή», μια κούκλα από νηστίσιμο ζυμάρι, που συμβολίζει τη Μεγάλη Νηστεία και έχει πρωτεύουσα θέση στο μακρύ κατάλογο των εθίμων μας, όπως αναφέρεται στο reporter.com.

Την κυρα-Σαρακοστή τη φτιάχνουμε με πολύ αλάτι, για να μη χαλάσει μέχρι να περάσουν οι σαράντα εννέα μέρες της νηστείας και γι’ αυτό δεν την τρώμε!

Συνταγή για την κυρά-Σαρακοστή από το (argiro.gr):

1 κούπα νερό περίπου,

1 κούπα αλάτι,

3 κούπες αλεύρι (γ.ο.χ),

βάζουμε όσο νερό χρειάζεται, για να γίνει ένα εύπλαστο ζυμάρι. Το «στέγνωμά του» γίνεται σε φούρνο, όχι σε πολύ δυνατή φωτιά, για περίπου 20-30 λεπτά, αφού το ζητούμενο είναι να στεγνώσει και να σκληρύνει και όχι να ψηθεί!

Αυτό το ζυμάρι δεν τρώγεται, παρά μόνο φτιάχνεται για το καλό, αφού είναι αλατόζυμο, όπως το λένε. Το ζυμάρι έχει επίτηδες μεγάλη ποσότητα αλατιού, για να μπορεί να συντηρηθεί και τις 7 εβδομάδες και να μη μουχλιάσει. Δεν ήταν λίγες οι νοικοκυρές που έβαζαν μέσα ένα μικρό νόμισμα. Στο τέλος της 7ης εβδομάδας, κάθε μέλος της οικογένειας έκοβε με το χέρι ένα μικρό κομμάτι. Σε όποιον έπεφτε το νόμισμα σήμαινε ότι θα είχε την τύχη με το μέρος του!